

IRAKE LIETUVOS KARIAI ILGISI

ŽALUMOS

Už kelių kilometrų esančiame Al Kuto mieste grėsmingai kalena automatai ir kulkosvaidžiai, dangų virš galvos raižo koviniai naikintuvai. Tačiau Irake dislokuoto Lietuvos būrio LITCON-10 kariai, JAV karinėje bazėje „Delta“ besiruošdami iš gimtinės atvykusio dainininko Aleksandro Makejevo koncertui, į tai beveik nekreipia dėmesio. Jau spėję įprasti prie mieste vykstančių mūšių, kariai kiek suklūsta tolumoje pasigirdus dusliam sprogimui.

„Vėl raketa bazėje nukrito, – sako kariai. – Praėjusią naktį jau buvom atsigulę, tačiau labai aiškiai girdėjome, kaip bazėje nukrito dvi raketos. Jos sprogo viena paskui kitą, bet jokios žalos niekam nepadarė“.

Raketos krinta... Tuk tuk tuk!

Nuo kovo vidurio raketos bazėje krinta gana dažnai. Tačiau jos kol kas nepasiekia nei gyvenamųjų karių pastatų, nei kitų bazės infrastruktūros objektų. Tik viena raketa buvo atsikriususi į bazės vidurį, sprogo ir greta valgyklos išrausė nemažą duobę.

„Raketos, kuriomis apšaudoma bazė, skrenda netoli ir kol kas jokios žalos nepadarė. Jie neturi laiko gerai taikytis, nes žino, kad per tris sekundes gaus atkirtį artilerijos ugnimi. Jei apšaudoma

mūsų teritorija, sudėtinga žvalgybinė technika apskaičiuoja vietą, iš kurios šauta, ir per tris sekundes bazėje stovinti galinga haubica į tą vietą atidengia ugnį. Ji niekada neprašaua, todėl vos pastatę raketa, nukreiptą į mūsų pusę, irakiečiai iš karto sprunka kuo toliau“, – pasakoja kariai ir rodo į virš bazės teritorijos kabantį balta diržabljį. Prie jo pritvirtintos galingos kameros seka ir filmuoja situaciją aplink bazę 20 km spinduliu.

Pirmas smūgis tektų mums

Apie 180 km į pietryčius nuo Bagdado, netoli Irano sienos esančioje Vasito provincijos sostinėje Al Kute dislokuotas 39-ių karių būrys iš Motorizuotos pėstininkų brigados „Geležinis Vilkas“ Algirdo mechanizuotojo pėstininkų bataliono. Būriui vadovauja vyresnysis leitenantas Gediminas Ališauskas.

„Kariai yra labai patyrę, ir aš dėl to tikrai džiaugiuosi, – sako G. Ališauskas. – Į pirmą misiją atvyko tik 14 karių, taip pat ir aš. Man tai yra pirmoji misija. Yra apie dvidešimt karių, kurie jau antroje misijoje, yra keturi, kuriems tai jau trečia misija, ir du žmonės, kuriems – ketvirta ar net penkta misija. Tokius karius turėti ir jiems vadovauti – tikras džiaugsmas. Ar nekyla trintis tarp karių ir vado dėl to, kad karių vadas turi mažiau patirties? Aš iš pradžių maniau, kad taip gali būti. Bet čia visi yra subrendę žmonės, visi stengiasi padėti vienas kitam. Būtent dėl tos patirties daugelis problemų išsprendė savaime“.

G. Ališauskas pripažįsta, kad situacija Irake

nuo kovo vidurio smarkiai komplikavosi, mūšių Basroje ir Bagdade aidas atsirito ir iki Al Kuto. „Esant tokiai situacijai kariai priversti labiau susikaupti vykdydami užduotis. Nes jei iškiltų pavojus, pirmas smūgis tektų kaip tik mums“, – sako vadas.

Pavojingas primityvumas

Jaunesnysis seržantas Alvydas Verseckas tarnavo pirmame į Iraką nusiųstame būryje LITCON-1. Šį kartą jis į Iraką atvyko su kol kas paskutiniu Lietuvos karių būriu. Paprašytas palyginti abi misijas, A. Verseckas sako, kad tai padaryti yra sunku. Tačiau pasikeitusią saugumo situaciją jis išskiria kaip pagrindinį dvi misijas skiriančią bruožą.

„Grėsmės, pavojų daugiau yra šį kartą. Vietos gyventojai dabar yra piktesni, priešiščiau nusiteikę. Iš pradžių buvo kitaip, – sako jaunesnysis seržantas. – Mes kol kas dar nebuvo susidūrę su ypatingais atvejais. Viena kartą vietiniai vaikai amerikietį ant žemės nugriovė, bet tai įvyko labai agresyviai nusiteikusiame kaime. Ten vaikai tarsi išprotėję. Duokit tą, duokit aną. Tačiau ypatingų atvejų tikrai nebuvo. Pirmoje misijoje man yra tekę panaudoti ginklą. Šioje misijoje dar ne“.

A. Verseckas yra vairuotojas, vairuoja šarvuotą „Hammerį“, aprūpintą modernia įranga, saugančia nuo priešo šiluminių ar radijo bangomis valdomų

raketų. Antra vertus, pastaruoju metu didžiausią pavojų kariams kelia ne jos, o pačios primityviausios namų gamybos bombos ir savižudžiai sprogdintojai.

„Anksčiau, būdavo, pamatai įtartina žmogų nuskustais antakiais ir išsipūtusiais drabužiais, ir beveik gali būti tikras, kad tai – teroristas. Dabar viskas daug sudėtingiau, – pasakoja kariai. – Teroristai išmoko gaminti labai plonas bombas, kurių iš po drabužių visai nesimato. Teroro išpuoliams naudojamos moterys ir net vaikai“.

Pasak karių, ypač sunku apsisaugoti nuo

LITCON-10 vadas vyr. ltn. Gediminas Ališauskas.

Patrulius Al Kute sugrįžta į „Delta“ bazę.

pakelėje paliktų bombų sprogimų. „Kol kas mes su tuo dar nesusidūrėme, tačiau nuolat girdime į kokias situacijas patenka kiti koalicijos kariai. Gal mus saugo ta Marijos žemės aura“, – sako kariai ir beldžia į medį.

„Tie pasišaudymai, vykstantys mieste, baisiai atrodo tik žvelgiant iš Lietuvos. Mums tai yra įprasta, – pasakoja kariai. – Kai aplink neramu, mes tiesiog labiau pasiruošiamo įvairiems netikėtumams. O šiaip mums čia labiausiai trūksta žalumos.“

turi pakankamai lėšų maistui. Dirbančiųjų atlyginimas svyruoja nuo 150 iki 500 Amerikos dolerių per mėnesį. Kaip pavyzdį galima paminėti, kad už vieną dolerį turguje galima nusipirkti maždaug 28 bandeles arba kelias skardines kolos. 50 kg miltų maišas kainuoja 22 dolerius, vienas litras benzino kainuoja apie 15 Amerikos centų, tad baką degalų galima įsipilti maždaug už tris dolerius.

„Tačiau kuro jiems trūksta, – sako kariai. – Irakas per dieną išgauna naftos už milijonus dolerių. Ta nafta, prisijungus prie vamzdžių, kartais būna vagiama sunkvežimiais. Bet šalis neturi naftos perdirbimo gamyklų, tad eilėse prie degalinių verda tikri karai, panaudojami net ginklai.“

Beje, pistoletą turguje Irake galima nusipirkti maždaug už 600 Amerikos dolerių (2003 m. pistoletas kainavo apie 150 dolerių), Kalašnikovo automatą AK-74 turguje galima įsigyti už 350 dolerių (prieš penkerius metus jo kaina buvo tik 50 dolerių).

Srutų pilni grioviai

Maždaug 70 proc. irakiečių iš 26,5 mln. gyventojų gyvena be tinkamo vandens tiekimo, tik 20 proc. gali mėgautis minimaliomis gyvenimo sąlygomis. Elektros energija vietos gyventojams tiekama su pertraukomis, net šalies sostinėje Bagdade nepavyksta garantuoti nuolatinio elektros tiekimo.

Teigiama, kad taip yra dėl to, jog elektros tiekimo sistema Irake sukurta apie 1970 m., kai šalyje dar gyveno 16 mln. gyventojų. Elektros industrijos objektai taip pat tampa dažnu teroristų taikiniu.

„Kai pažiūri, kaip čia žmonės gyvena, galima sakyti, kad Lietuvoje – rojus. Vaikai purvini, tualetais jie nesinaudoja, viskas daroma į griovius greta gatvės. Net moterys eina, užsimano, praskečia sijoną, pritupia – jau ir srovelė teka. Atsistoja ir eina toliau“, – baidosi kariai. Jie prisimena atvejus iš ankstesnių misijų Irake, kai prireikus greitai išlipti iš automobilių tekdavo šokti tiesiai į srutų pilnus griovius.

„Taip ir pasineri iki juosmens. O nusiprausti nėra kur. Čia dar to „džiaugsmo“ neteko patirti“, – šypsosi kariai.

Apskritai savo gyvenimo sąlygomis Al Kute kariai nelinkę skųstis. Prieš atvykdamas į Iraką LITCON-10 būrys dvi savaites dalyvavo intensyvuose mokymuose Kuveite. Tad prie gamtinių sąlygų kariai jau buvo pripratę.

Mėnulio peizažas

Karinę bazę „Delta“ iš visų pusių supa dykuma. Smėlis ir akmenys, viener kitur auga apdulkęsusi palmė. Vasarą oro temperatūra čia gali pakilti iki 50 laipsnių karščio. Čia dažnai siaučia neprognozuojami vėjai, galintys sukelti smėlio audras, kurios siaučia kelias paras. Tuo metu negali kilti ir leistis aviacija, gyvenimas apmiršta.

Kovo pabaigoje Al Kute Lietuvos karius aplankęs Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto narys Vytautas Čepas tai, ką išvydo aplink karinę bazę „Delta“, pavadino mėnulio peizažu.

Kitose Irako vietose tarnaujantys kariai pasakoja, kad Al Kute dar galima išvysti vieną kitą palmę ar nudžiūvusį medį. Basroje ir to nėra.

Labiausiai karius Irake sukrėtė vietos gyventojų gyvenimo sąlygos. Viena didžiausių šalies problemų – nedarbas. Beveik 15 proc. irakiečių ne-

Sportas, grafiti ir gruzinų patiekalas

Saddamo Husseinio valdymo metais bazėje „Delta“ buvo Irako kariuomenės aviacijos bazė. Dauguma pastatų ir bazės infrastruktūra likusi dar nuo tų laikų. „Kai tik atvykome, mums skirtą pastatą radome smarkiai nuniokotą, – pasakoja

A. Verseckas prisipažįsta, kad yra savamokslis dailininkas, piešiantis nuo vaikystės. Vykdamas į Iraką, jis pasiėmė pieštukų, kuriuos jau beveik visus išnaudojo.

Kariai neslepia, kad vienas pirmųjų atributų, įrengtų greta gyvenamųjų patalpų, buvo krepšinio lenta. Karius Al Kute šį kovą aplankęs Lietuvos krašto apsaugos ministras Juozas Olekas būriui padovanojo du krepšinio kamuolius.

Bazėje kartais rengiamos sporto varžybos tarp atskirų šalių karių. Futbolo varžybose lietuviai, žaisdami su JAV komanda, laimėjo rezultatu 3:7, sužaidė lygiosiomis su Balkanų šalių kariais (2:2) ir pralošė kazachams (0:1).

„Krepšinio turnyre mes likome antri, – giriasi kariai. – Kai kurios šalys šiame turnyre į aikštelę išleido daugiau nei po vieną komandą. Salvadoras suformavo dvi komandas, dvi komandas į turnyrą pasiuntė ir JAV.“

Gyvendami vienoje bazėje kartu su kitų šalių kariais, lietuviai gali nesustodami pasakoti istorijas apie koalicijos partnerių nuotykius bazėje „Delta“. Kaip didžiausią anekdotą kariai pasakoja istoriją apie gruzinus, kurie sudaro didžiausią karinį kontingentą bazėje. „Kartą gruzinai mums pasigyrė, kad ruošiasi kepti avienos šašlykų. Galvojome, kad atsivežė jau paruoštos mėsos. Tik

„Tu pamatyk mane, tėveli, Irake...“ su dainininku Aleksandru Makejevu.

Vakaras stovyklos kieme.

G. Ališauskas. – Porą dienų padirbėjome ir susitvarkėme.“ Dabar kariai užlipę ant gyvenamojo pastato stogo net gali ramiai pasideginti.

Prie stovyklos vartų atvykėlius pasitinka „Geležinio Vilko“ ženklas, kurį nupiešė jaunesnysis seržantas Alvydas Verseckas. Tik įsikūręs karnėje bazėje, A. Verseckas savo kambario sienas išpuošė *grafiti* stiliaus piešiniais. Juos pamatęs vadas kario paprašė nupiešti ir ženklą prie vartų.

kai po bazę pradėjo blaškytis iš gruzinų stovyklos išrūkusi avis, paaiškėjo, kad jie atsigabeno net kelias gyvas avis, kurias ruošėsi pjauti. Amerikiečiai pagavo tą besiblaškančią avį ir ilgai negalėjo suprasti, iš kur ji atsirado, o gruzinai neskubėjo prisipažinti“, – juokiasi kariai.

Andrius Vaitkevičius
Autoriaus nuotr.